

І. М. Гриненко
завідувач відділу

М. О. Полєнніков
кандидат економічних наук,
провідний судовий експерт

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

Ю. І. Гриненко
аспірант

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ (БАЗ ДАНИХ) З ПИТАНЬ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В СУДОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ ЕКСПЕРТИЗІ

Визначено важливу роль інформаційного забезпечення в процесі проведення судово-економічних експертиз, з питань трансфертного ціноутворення і проаналізовано доступні інформаційні бази даних на ринку України.

Ключові слова: *судово-економічна експертиза, трансфертне ціноутворення, інформаційні джерела, бази даних.*

Проблема оптимізації застосування різного роду науково-технічних засобів у процесі проведення судових експертиз постає у зв'язку з потребою ефективного залучення складних методик, методів і прийомів до комплексного експертного дослідження складного об'єкта. Інформаційне забезпечення судової експертизи має являти собою науково організований і безперервний процес накопичення, підготовки й надання систематизованої науково-технічної інформації, необхідної для вирішення судово-експертних завдань. Відомості, що є в інформаційній системі, повинні бути актуальними, тобто відбивати сучасний стан науки й техніки в певній галузі. Повнота інформації забезпечується охопленням усіх необхідних даних.

Процес пошуку та визначення зіставності в контрольованих операціях (далі – КО), без якої неможливо визначення факту відповідності проведеної КО принципу «втягнутої руки», є досить складним. Базовою складовою цього пошуку є доступна й коректна інформація у вигляді будь-яких інформаційних баз даних та інших публічних джерел інформації.

З метою отримання відповіді на питання щодо необхідності застосування інформаційних джерел та баз під час проведення судово-економічної експертизи згідно з вимогами Податкового кодексу, Закону

України «Про судову експертизу», Наказу Міністерства Юстиції № 53/5 для проведення аналізу з трансфертного ціноутворення (далі – ТЦ) необхідним є визначення основних складових такого дослідження.

Визначення кожної складової дасть можливість сформулювати уявлення про методику дослідження питань з трансфертного ціноутворення, а також якими за важливістю та послідовністю є ці складові для процесу виконання судової експертизи. При цьому врахування наявних проблем в отриманні інформації та проведенні зіставного аналізу дасть змогу зрозуміти, як судовий експерт працює з інформаційними джерелами і базами.

Очікувані складові, які повинні отримуватись за наслідками опрацювання інформаційних джерел і, зокрема, баз даних, – це наявність зіставних даних за заданими критеріями пошуку, можливість проведення коригувань з метою досягнення максимальної зіставності згідно з пп. 39.2.2 п. 39.2 ст. 39 Податкового кодексу, покрокове документування дій пошуку.

Пунктом 39.5 Податкового кодексу визначено порядок використання джерел інформації для встановлення відповідності умов КО принципу «втягнутої руки». Основною вимогою норми є використання джерел інформації, які містять відомості, що дають змогу зіставити комерційні та фінансові умови операцій.

Пошук зіставності здійснюється у двох напрямках:

- аналіз інформації про зіставні неконтрольовані операції платника податків або такі операції його контрагента, у тому числі залежно від обраної сторони для тестування (для методу рентабельності);

- аналіз інформації будь-яких інформаційних джерел, що є загальнодоступними та надають інформацію про зіставні операції та осіб.

Безперечно, в такій ситуації першочерговим є доступність інформації та її відповідність вимогам, що висуваються з метою проведення аналізу зіставності. На сьогодні основним законодавчим актом, який регулює створення, збирання, отримання та зберігання, використання та захист інформації, є Закон про інформацію.

Визначальними з точки зору можливості використання інформаційних джерел є норми пп. 39.5.3.3 Податкового кодексу, які зобов'язують використовувати тільки загальнодоступну інформацію для зіставлення умов контрольованих операцій з умовами неконтрольованих операцій з метою оподаткування і не погоджуватись з вибором інформаційних джерел платником податків шляхом отримання вищого рівня зіставності комерційних та фінансових умов операцій на підставі інших інформаційних. Але ці умови є дзеркальними з огляду на розкриття платником усієї необхідної інформації під час обґрунтування ринковості своїх операцій.

Наслідком отримання вищезазначеного кінцевого результату (наявність шляхів зіставлення та застосування інформації) є можливості для проведення судової експертизи з питань документальної перевірки наведених показників та обґрунтувань звіту про контрольовані операції та документації з трансфертного ціноутворення.

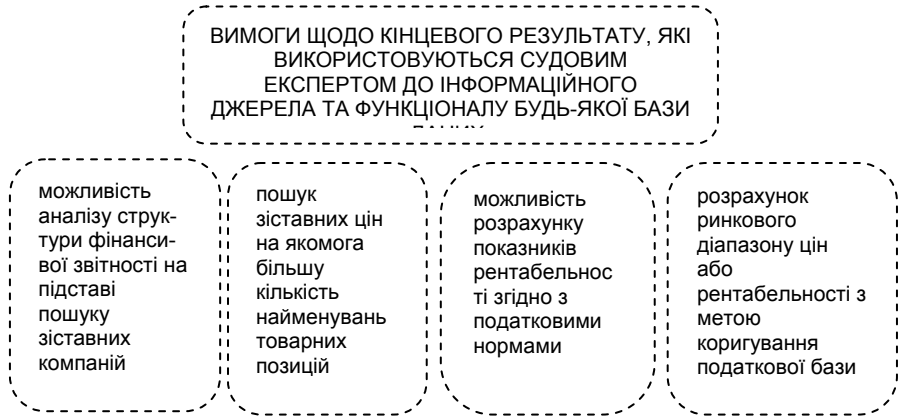

Рис. 1. Вимоги використання інформаційних баз даних

Безперечно, проблему наявності та використання коректної інформації для цілей трансфертного ціноутворення озвучено в багатьох напрямках. Наявність цієї проблеми та свої застереження визначає ОЕСР та ООН у своїх Настановах щодо трансфертного ціноутворення (далі – Настанови).

Перевірка використання підприємством найбільш доцільного методу трансфертного ціноутворення за результатами функціонального аналізу як і застосування методів за пріоритетністю є процедурою, що залежить та є повністю пов'язаною із наявністю повної та достовірної інформації про ціни.

Загальнодоступні інформаційні джерела містять цінову інформацію, що може використовуватись для визначення зіставних цін. Наприклад, щодо ціни експорту на групи товарів за такими напрямками, як чорна металургія, хімічна промисловість, агропромисловий комплекс, то таку інформацію за 2013–2018 рр. містив «Вісник» ДФС України. Дані щодо експорту та імпорту світового та внутрішнього ринку, зокрема хімпром, агропром, металургія і мінеральна сировина, лісова та будівельна галузі, у виданнях ДП «Держзовнішінформ», ДП «Укрпромзовнішекспертиза», а біржові котирування (зернові культури та продукти їх переробки) – це інформація Аграрної біржі. Водночас митна статистика, яку наведено у відомостях Держстату України, може слугувати лише орієнтиром для визначення ризиків невідповідності цін.

Окремою темою є питання пошуку інформації для обґрунтування розміру відсоткових ставок за кредитами та займами, отриманими від нерезидентів, і чи можливе використання для цього джерел Нацбанку України.

Наявність інформації щодо зіставних операцій стосовно фінансових послуг, роялті, нематеріальних активів, яка б враховувала всі умови та давала змогу здійснювати відповідні коригування, є окремою проблемою. Для пошуку такої інформації можливе використання баз

BloombergProfessional, Thomson Reuters Eikon, CBonds («СБондс-Україна»), RoyaltyStat бази Amadeus та модуль TP Catalyst.

У разі коли цінова інформація є відсутньою або незастосовною в ході проведення судово-економічної експертизи, чи інформація не відповідає вимогам зіставності та, як висновок, неможливе застосування методу порівняної неконтрольованої ціни операції, для застосування інших методів необхідно враховувати фінансову інформацію, яка дасть змогу перевірити правильність розрахунку показників рентабельності зіставних операцій (компаній).

І тут необхідно розглянути питання віднесення інформації до загальнодоступної. Згідно із Законом про інформацію за порядком доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом. Відповідно до статей 5 та 6 зазначеного Закону кожен має право на інформацію у разі, якщо вона не віднесена до інформації з обмеженим доступом.

Статтю 5 розділу II Закону «Про доступ до публічної інформації», затвердженого 15 січня 2011 року за № 2939-VI встановлено, що доступ до інформації забезпечується шляхом:

- систематичного та оперативного оприлюднення інформації в офіційних друкованих виданнях, на офіційних веб-сайтах у мережі Інтернет, на інформаційних стендах, будь-яким іншим способом;
- надання інформації за запитом на інформацію.

Статтю 10 розділу II цього Закону визначено поняття публічної інформації у формі відкритих даних та можливість її використання.

Зокрема, публічна інформація у формі відкритих даних – це публічна інформація у форматі, що дозволяє її автоматизоване оброблення електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання. При цьому розпорядники інформації зобов'язані надавати таку публічну інформацію у формі відкритих даних на запит, оприлюднювати і регулярно оновлювати її на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на своїх веб-сайтах, що сприяє її подальшому вільному використанню та поширенню.

Стосовно можливості використання інформації безпосередньо з глобальної інформаційної мережі Інтернет і, зокрема, веб-сайтів, то правове закріплення поняття веб-сайту як офіційного джерела інформації є в Положенні про веб-сайт Верховної Ради України у глобальній інформаційній мережі Інтернет, затвердженому розпорядженням № 699 (попереднє № 462).

Таким Положенням визначено, що веб-сайт Верховної Ради України є офіційним джерелом інформації та утворюється для висвітлення її діяльності, взаємообміну інформацією з органами державної влади України та органами місцевого самоврядування, інформаційної взаємодії з урядовими і неурядовими організаціями країн світового співтовариства, громадськістю. Таким чином, інформація з веб-сайту Верховної Ради України є такою, що отримана з офіційного джерела.

Щодо інших державних органів влади, то їх веб-сайти розроблені та функціонують на виконання Указу Президента України № 928 від 31 липня 2000 року «Про заходи щодо розвитку національної складової

глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні так само, як і веб-сайт Верховної Ради України для оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів державної влади.

Враховуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що веб-сайти інших державних органів влади є офіційним джерелом інформації і містять публічну інформацію згідно з частиною першою статті 1 Закону № 2939 «Про доступ до публічної інформації», затвердженого 15 січня 2011 року.

Отже, інформація органів влади щодо свого напряму діяльності, що розміщується на веб-сайтах, має офіційний характер і може використовуватися як відповідне джерело інформації.

Відповідно до цього листа інформація з комерційних баз Orbis, Amadeus, Ruslana (бюро «ВанДейк»), Onesource TP («Томсон Ройтерс»), BloombergProfessional («Блумберг»), Спарк («Інтерфакс»), які містять відомості щодо фінансових даних компаній, ставок роялті, відсоткових ставок за фінансовими інструментами, не належить до конфіденційної, таємної або службової інформації та не може становити комерційної таємниці. Тому інформація, що міститься у цих базах даних, є загальнодоступною і може використовуватись при аналізі зіставності з метою встановлення відповідності умов контрольованих операцій принципу «витагнутої руки» згідно з пп. 39.5.3.1 Податкового кодексу.

Враховуючи ситуацію, що склалась за останні роки як у світовій, так і вітчизняній економіці, суттєвим з огляду на необхідність проведення експертизи є отримання від будь-якої бази можливості аналізу та зіставлення відповідних цінових показників за період проведення контрольованих операцій або фінансових даних за останні декілька попередніх років (історичних даних).

У питанні врахування часових обмежень щодо встановлення порівнянності ОЕСР визначає важливим при аналізі порівнянності її встановлення стосовно часу походження та отримання інформації про фактори порівнянності та порівняні неконтрольовані операції, що використовуються під час проведення аналізу порівнянності в дослідженнях, зокрема судово-економічній експертизі. У Настановах ОЕСР це визначається як часове обмеження щодо походження. Згідно з наведеним висновком інформація, пов'язана з умовами порівнянних неконтрольованих операцій, здійснених протягом того самого періоду часу, що й контрольована операція, розглядається як найбільш надійна інформація для використання аналізу порівнянності, оскільки вона відображає те, яким чином незалежні сторони поводитись в економічному середовищі, яке є ідентичним з економічним середовищем контрольованої операції платника податків.

Щодо вибору даних для аналізу за багато років, то за визначенням ОЕСР обов'язкова умова стосовно використання аналізу за багато років відсутня. Дані за багато років повинні використовуватись, якщо вони є корисними для експертизи.

Настанови рекомендують для чіткого розуміння фактів та обставин, пов'язаних із контрольованою операцією, вивчати дані за рік, що

розглядається, і за попередні роки. Зазначається, що аналіз такої інформації може розкрити факти, на які може вплинути (або повинно вплинути) визначення трансфертного ціноутворення.

Наприклад, використання даних за минулі роки продемонструє, чи є звіт платника податків про збитки за операцією частиною збитків за аналогічними операціями, результатом конкретних економічних умов за минулий рік, які підвищили витрати наступного року, або відображенням факту, що даний товар перебуває в кінці життєвого циклу.

Слід зауважити, що при використанні, зокрема, даних стосовно фінансових показників компаній необхідно враховувати наявність різних звітних періодів, встановлених у різних країнах, що відповідно впливає на терміни, щодо яких оновлюється інформація у базах. Наприклад, не буде абсолютно надійним та коректним результат аналізу за 2017 р. за інформаційним масивом щодо фінансових показників платників податків станом на 01.03.2018 р. Версія баз даних на цю дату не містить повного масиву інформації, достатнього для об'єктивного та всебічного аналізу, оскільки з технічних причин надається із запізненням на 4 – 5 місяців.

Отже, розуміючи характеристики інформаційної бази та її функціоналу можна визначитись, інформація якої саме бази буде більш доцільною виходячи зі змісту діяльності платника податків.

Зазначені системи дають змогу:

- отримання інформації про деталізовані дані фінансової звітності, а саме баланс, звіт про прибутки і збитки, квартальну звітність із глибиною покриття 10 останніх років;
- здійснення пошуку компаній за 100 критеріями, серед яких реєстраційні дані, галузь, країна, структура власності з можливістю визначення відсотка володіння (індикатор незалежності – 20%) з відображенням детальної структури власності (історія, поточні та кінцеві бенефіціари).

Thomson Reuters Onesource TP – інформаційно-аналітичний сервіс, який надає інформацію щодо біржових котирувань, спот-котирувань, тендерів ринків сільгосппродукції, добрив, металургії, вугілля, а також ринку фрахту (ставки, фіксинги, можливість інтерактивного відслідковування судна у відповідному форматі через GPS).

Інформаційна платформа компанії «Блумберг» представляє систему BloombergProfessional з інструментом для вирішення завдань трансфертного ціноутворення, серед яких – пошук зіставних ринкових цін, розрахунок валової рентабельності, фінансовий та економічний аналіз. Зазначена Платформа позиціює себе лідером галузі в напрямі аналізу ринку інструментів із фіксованою дохідністю та можливістю доступу до поточних і історичних біржових та позабіржових котирувань. Надає інформацію стосовно структури капіталу емітента та його афілійованих компаній, має дані щодо фінансової звітності компаній з можливістю розрахунку показників дохідності активів, операційної маржі, прибутку, пошуком зіставних компаній за галузевим принципом. Також «Блумберг» надає інформацію про інструменти та угоди на фондовому, валютному і товарному ринках, зокрема металів, нафти і сільгосппродукції, хімічних добрив, електроенергії.

Система аналізу ринків і компаній СПАРК «Інтерфакс» – база даних понад 11 млн. компаній України, Казахстану та Росії, яка дає змогу переглядати бухгалтерську та фінансову звітність компаній, розраховувати інтервали рентабельності для потрібного виду діяльності.

З квітня 2015 р. «Інтерфакс» пропонує новий сервіс АСТРА (автоматизована система трансфертного аналізу), що замінила сервіс СПАРК-ТЦО. Розробник вказує на можливість за допомогою системи провести функціональний аналіз операцій між пов'язаними особами, визначити метод обґрунтування ринковості операції, здійснити пошук зіставних компаній, розрахувати ринкові діапазони рентабельності і навіть створити документацію для податкового контролю.

Наприклад, до недоліків баз Ruslana та Amadeus можна віднести стислий опис діяльності компаній, зокрема України та Росії, у зв'язку з чим аналіз функцій та ризиків порівнюваних компаній з точки зору визначення найбільшої зіставності провести складно, а сервіс АСТРА адаптовано під російське законодавство.

За визначенням Настанов ОЕСР звичайним джерелом інформації є комерційні бази даних, створені особами, які збирають інформацію, що надсилається компаніями до відповідних адміністративних органів, та надають їх в електронному форматі, зручному для проведення пошуків та статистичного аналізу. У Настановах зазначається, що вони можуть бути зручними та оптимальними з огляду на витрати шляхом ідентифікації зовнішніх ознак порівнюваності та найбільш надійним джерелом інформації залежно від фактів та обставин випадку.

При цьому комерційні бази даних часто можуть мати окремі обмеження у зв'язку з тим, що вони покладаються на загальнодоступну інформацію, що містить дані, які компанії надають добровільно й у самостійно визначеному обсязі.

Водночас необхідно з обережністю користуватись такими базами даних, оскільки вони створюються та пропонуються для цілей, інколи відмінних від цілей, пов'язаних із трансфертним ціноутворенням. Комерційні бази даних не завжди надають достатньо детальну інформацію для підтвердження обраного методу трансфертного ціноутворення. Не всі бази даних мають однаковий рівень деталізації і не всі вони можуть використовуватися із подібною впевненістю. Важливо зазначити, що, як свідчить досвід багатьох країн, такі комерційні бази даних використовуються з метою порівняння результатів діяльності компаній, а не операцій, оскільки в них рідко буває в наявності інформація щодо операцій з третіми сторонами.

Настановами ОЕСР визначено, що приватні бази даних також викликають побоювання стосовно кількості наявної в них інформації, оскільки вони ґрунтуються на більш обмеженій частині ринку, ніж комерційні бази даних. Якщо платник податків використав приватну базу даних для підтвердження своїх трансфертних цін, судовий експерт у зв'язку з прозорістю може вимагати доступ до цієї бази даних для перевірки результатів платника податків.

Необхідно також зазначити, що при використанні інформаційних ресурсів доцільно враховувати, що заявлена публічність інформації може

мати відповідний ступінь конфіденційності або її надання в публічний доступ третім особам здійснюється за плату, оскільки національне право кожної країни може містити власні випадки розкриття такої інформації.

Так, значна кількість інформаційних джерел, зокрема дані бірж, Торгово-промислової палати, цінові огляди, дані митної статистики, інформаційного агентства SMIDA, ДП «Держзовніш-інформ» та ДП «Укрпромзовнішекспертиза» та дані комерційних баз даних дають уявлення про гарантованість отримання об'єктивної інформації щодо цін та фінансових показників.

Водночас основним залишається наявність безперечно зіставних операцій. І критерієм для пошуку за будь-яким інформаційним джерелом є гарантія відсутності у представлених діапазонах цін або фінансових показників компанії, які за своїми критеріями також здійснюють контрольовані операції, та наявність інформації в обсязі, достатньому для проведення судово-економічної експертизи. Такий ризик залишається при використанні біржових даних, оскільки предметом торгівлі там у більшості випадків є не реальні товари, а товарні деривативи. А інформація щодо цін у таких даних, як правило, відображає загальну кон'юнктуру ринку без урахування договірних умов, що ускладнює, а під час і унеможливорює визначення порівнюваності.

ОЕСР для вибору або відхилення потенційних ознак порівнюваності зазначає про існування двох шляхів здійснення ідентифікації потенційно порівняних операцій третіх сторін.

Перший визначено як адитивний підхід, полягає у складенні переліку третіх осіб, які, як вважається, займаються потенційно порівняними операціями та збором інформації про операції, здійснені цими третіми особами, з метою підтвердження їх прийнятності як порівняних, ґрунтуючись на заздалегідь визначених критеріях порівнюваності. Важливо, щоб цей процес був прозорим, систематичним та таким, який можна перевірити. Адитивний підхід може бути використаний як єдиний підхід, коли особа, яка здійснює пошук, має інформацію про декількох третіх сторін, які задіяні в операціях, порівняних з контрольованою операцією, яка розглядається. На практиці адитивний підхід може охоплювати як внутрішні, так і зовнішні ознаки порівнюваності.

Другий – дедуктивний підхід, починається з набору компаній, які провадять діяльність у тому самому секторі економіки, виконують подібні функції та мають схожі економічні характеристики, з подальшим уточненням за допомогою критеріїв відбору та загальнодоступної інформації (наприклад, бази даних, інтернет-сайти, інформація про відомих конкурентів платника податків). На практиці дедуктивний підхід зазвичай починається з пошуку в базах даних.

Однією з переваг дедуктивного підходу є те, що він є більш відтворюваний та прозорий, ніж адитивний. Його також легше перевірити, оскільки перевірка концентрується на процесі та на доречності вибору критерію. Водночас якість результату дедуктивного підходу залежить від якості пошуку інструментів, на які він покладається (наприклад, якість бази даних, якщо база даних використовується, та можливість отримати достатньо деталізовану інформацію). Це може бути фактичним

обмеженням у деяких країнах, у яких надійність та корисність баз даних, використаних під час аналізу порівнянності, є сумнівною. Використання таких інформаційних джерел для судових експертів – це значний ризик отриманих результатів.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що головним, що має відобразити будь-яке інформаційне джерело, є наявність аргументації, яка забезпечить зіставність для оцінки та обґрунтування відповідності умов проведеної контрольованої операції принципу «витягнутої руки».

Перелік посилань

1. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Комп'ютерна правова система «Ліга: Закон».*

2. *Про затвердження Порядку розрахунку діапазону цін (рентабельності) та медіани такого діапазону для цілей трансфертного ціноутворення: постанова Кабміну від 04.06.2015 № 381. Комп'ютерна правова система «Ліга: Закон».*

3. *Про затвердження Переліку держав (територій), які відповідають критеріям, установленим підпунктом 39.2.1.2 підпункту 39.2.1 пункту 39.2 статті 39 Податкового кодексу України: розпорядження Кабміну від 14.05.2015 № 449-р. Комп'ютерна правова система «Ліга: Закон».*

4. *Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Мін'юсту від 08.10.1998 р. № 53/5 (із змінами і доп.) Комп'ютерна правова система «Ліга: Закон».*

References

1. *Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 No. 2755-VI. [The Tax Code of Ukraine dated 02.12.2010. No. 2755-VI.] Kompiuterna pravova sistema «Liha: Zakon». [Computer Legal System 'League: Law']. [in Ukrainian]*

2. *Pro zatverdzhennia Poriadku rozrakhunku diapazonu tsin (rentabelnosti) ta mediany takoho diapazonu dlia tsilei transfertnoho tsinoutvorennia [On approving the procedure for calculating the price range (profitability) and the median of such a range for the purposes of transfer pricing]: postanova Kabminu vid 04.06.2015 No. 381. Kompiuterna pravova sistema «Liha: Zakon». [Computer Legal System 'League: Law']. [in Ukrainian]*

3. *Pro zatverdzhennia Pereliku derzhav (terytorii), yaki vidpovidaiut kryteriiam, ustanovlenym pidpunktom 39.2.1.2 pidpunktu 39.2.1 punktu 39.2 statti 39 Podatkovoho kodeksu Ukrainy [On Approval of the List of States (Territories) that meet the criteria set out in subclause 39.2.1.2 of subclause 39.2.1 of clause 39.2 of Article 39 of the Tax Code of Ukraine]: rozporiadzhennia Kabminu vid 14.05.2015 No 449-r. Kompiuterna pravova sistema «Liha: Zakon». [Computer Legal System 'League: Law'] [in Ukrainian]*

4. *Instruktsiia pro pryznachennia ta provedennia sudovykh ekspertyz ta ekspertynykh doslidzhen ta Naukovo-metodychnykh rekomendatsii z pytan pidhotovky ta pryznachennia sudovykh ekspertyz ta ekspertynykh doslidzhen [Instruction on the appointment and conduct of forensic examinations and expert studies and scientific and methodological recommendations on the preparation and appointment of forensic examinations and expert studies]: nakaz Miniustu vid*

08.10.1998 r. No 53/5 (iz zminamy i dop.)
Kompiuterna pravova sistema «Liha: Zakon». [Computer Legal System 'League: Law']. [in Ukrainian]

5. *Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні:* указ Президента України від 31.07.2000 р. № 928/2000. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928/2000>.

5. *Pro zakhody shchodo rozvytku natsionalnoi skladovoi hlobalnoi informatsiinoi mrezihi Internet ta zabezpechennia shyrokoho dostupu do tsiei mrezihi v Ukraini* [n measures to develop the national component of the global Internet information network and to ensure wide access to this network in Ukraine]: ukaz Prezydenta Ukrainy vid 31.07.2000 r. No 928/2000. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928/2000>. [in Ukrainian]

6. *Про інформацію:* закон України від 02.10.92 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12>.

6. *Pro informatsiiu:* zakon Ukrainy vid 02.10.92 r. No 2657-XII [About information: Law of Ukraine dated 02.10.92 No 2657-XII]: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12> [in Ukrainian]

7. *Про доступ до публічної інформації:* закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-17>.

7. *Pro dustup do publichnoi informatsii:* zakon Ukrainy vid 13.01.2011 r. No 2939-VI. [On Access to Public Information: Law of Ukraine dated January 13, 2011 No 2939-VI.] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-17> [in Ukrainian]

8. *Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади:* постанова Кабміну України від 04.01.2002 р. № 3. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/3-2002-%D0%BF>.

8. *Pro poriadok opryliudnennia u merzhi Internet informatsii pro diialnist orhaniv vykonavchoi vlady* [About the Procedure for the Publication on the Internet of Information on the Activities of the Executive Bodies]: postanova Kabminu Ukrainy vid 04.01.2002 r. No 3. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/3-2002-%D0%BF> [in Ukrainian]

9. *Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці:* постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.93 р. № 611. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/611-93-%D0%BF>.

9. *Pro perelik vidomosteï, shcho ne stanovliat komertsii noi taiemnytsi* [About the list of information that does not constitute commercial secrets]: postanova Kabminu Ukrainy vid 09.08.93 r. No 611. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/611-93-%D0%BF>. [in Ukrainian]

10. *Про веб-ресурси Верховної Ради України:* розпорядження Голови Верховної Ради України від 19.05.2015 р. № 699. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/699/15-%D1%80%D0%B3>.

10. *Pro veb-resursy Verkhovnoi Rady Ukrainy* [On web resources of the Verkhovna Rada of Ukraine]: rozporiadzhennia Holovy Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 19.05.2015 r. No 699. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/699/15-%D1%80%D0%B3> [in Ukrainian]

11. Про забезпечення адміністрування та розміщення і постійного оновлення інформації на власних веб-сайтах судів та інших органів і установ судової системи у мережі Інтернет: наказ Державної судової адміністрації України від 23.06.2004 р. № 99/04. URL: <https://lva.court.gov.ua/tu01/25/1/1.>

11. *Pro zabezpechennia administruvannia ta rozmishchennia i postoinoho onovlennia informatsii na vlasnykh veb-saitakh sudiv ta inshykh orhaniv i ustanov sudovoi systemy u merezhi Internet* [On the provision of administration and placement and continuous updating of information on its own websites of courts and other bodies and institutions of the judicial system on the Internet]: nakaz Derzhavnoi sudovoi administratsii Ukrainy vid 23.06.2004 r. No 99/04. URL: <https://lva.court.gov.ua/tu01/25/1/1.> [in Ukrainian]

12. Щодо використання біржових цін як джерела інформації про ринкові ціни для цілей трансфертного ціноутворення: лист ДФС України від 18.06.2015 р. № 12823/6/99-99-19-022-02-15. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/64591.html>

12. *Shchodo vykorystannia birzhovykh tsin yak dzhherela informatsii pro rynkovi tsiny dlia tslei transfertnoho tsinoutvorennia* [Concerning the use of stock prices as a source of information on market prices for transfer pricing purposes]: lyst DFS Ukrainy vid 18.06.2015 r. No 12823/6/99-99-19-022-02-15. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/64591.html> [in Ukrainian]

13. Щодо використання джерел інформації для цілей трансфертного ціноутворення: лист ДФС України від 29.10.2015 № 22908/6/99-99-19-02-02-15. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/64833.html>.

13. *Shchodo vykorystannia dzhherel informatsii dlia tslei transfertnoho tsinoutvorennia* [Concerning the use of sources of information for transfer pricing purposes]: lyst DFS Ukrainy vid 29.10.2015 No 22908/6/99-99-19-02-02-15. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/64833.html> [in Ukrainian]

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ИСТОЧНИКОВ (БАЗ ДАННЫХ) ПО ВОПРОСАМ ТРАНСФЕРТНОГО ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ В СУДЕБНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЕ

Ю. И. Гриненко
М. А. Полеников
И. Н. Гриненко

Одной из основных задач судебно-экономической экспертизы по вопросам трансфертного ценообразования является процесс поиска и определения сопоставимости в контролируемых операциях, без которой невозможно определение факта соответствия проведенной контролируемой операции принципу «вытянутой руки». Базовой составляющей этого поиска является доступная и корректная информация в виде каких-либо информационных баз данных и других публичных источников информации.

Проверка использования предприятием наиболее целесообразного метода трансфертного ценообразования по результатам функционального анализа, как и применение методов о приоритетности является процедурой,

зависимой и полностью связанной с наличием полной и достоверной информации о ценах.

Общедоступные информационные источники содержат ценовую информацию, которая может использоваться для определения сопоставимых цен. Перечень специализированных коммерческих изданий для целей трансфертного ценообразования включает – ежемесячный информационный бюллетень «Обзор цен украинского и мирового товарных рынков», информационно-аналитический продукт «Товарный монитор. Украина»; информационно-аналитический продукт «Дайджест цен товаров на мировых рынках» («Укрпромвнешекспертиза»); вестник Государственной фискальной службы Украины; официальный сайт Минагрополитики.

Информация, содержащаяся в базах данных коммерческих баз Orbis, Amadeus, Ruslana (бюро «ВанДейк»), Onesource TP («Томсон Рейтер»), BloombergProfessional («Блумберг»), Спарк («Интерфакс»), является общедоступной и может использоваться при анализе сопоставимости с целью установления соответствия условий контролируемых операций принципа «вытянутой руки».

Необходимо отметить, что главным, что должен отражать любой информационный источник, является наличие аргументации, которая обеспечит сопоставимость для оценки и обоснования соответствия условий проведенной контролируемой операции принципа «вытянутой руки».

Ключевые слова: судебно-экономическая экспертиза, трансфертное ценообразование, информационные источники, базы данных.

USE OF INFORMATION SOURCES (BASIS OF DATA) IN JUDICIAL ECONOMIC EXAMINATION OF TRANSFER PRICING

**Yu. Hrinenko
M. Polennikov
I. Hrinenko**

One of the main tasks of the forensic economic examination for transfer pricing is the process of finding and determining the comparability of controlled operations, without which it is impossible to determine the fact of the compliance of the conducted controlled operation on «the Arm's length principle». The basic component of this search is available and correct information in the form of any information databases and other public sources of information.

Verification of the use of the enterprise by the most appropriate method of transfer pricing by the results of functional analysis as well as the application of methods for prioritization is a procedure that depends and is fully related to the availability of complete and reliable information about prices.

Public information sources contain price information that can be used to determine comparable prices. The list of specialized commercial publications for the purpose of transfer pricing includes – a monthly newsletter «Review of prices of Ukrainian and world commodity markets»; informational and analytical product «Commodity Monitor. Ukraine»; information and analytical product «Digest of commodity prices in world markets»; the head of the State Fiscal service of Ukraine; the official site of the Ministry of Agrarian Policy.

The information contained in the commercial databases Orbis, Amadeus, Ruslana (VanDeek), Onesource TP (Thomson Reuters), BloombergProfessional (Bloomberg), Spark (Interfax) is publicly available and can be used with an

analysis of comparability in order to establish the condition of controlled operations on «the Arm's length principle».

It should be noted that the main thing that should reflect any source of information is the presence of arguments that will provide comparability to assess and justify compliance with the conditions of the conducted controlled operation on «the Arm's length principle».

Key words: judicial-economic examination, transfer pricing, informative sources, databases.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2019.64.68>

УДК 343.98

М. Б. Жолобецька
науковий співробітник

М. О. Полєнніков
кандидат економічних наук,
провідний судовий експерт

*Київський науково-дослідний інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України*

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕНЬ ПИТАНЬ ЩОДО ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПО КРЕДИТНИМ СУПЕРЕЧКАМ У РАЗІ ВІДСТУПЛЕННЯ, ПЕРЕУСТУПКИ ПРАВ ВИМОГИ

У статті висвітлені причини зміни кредитора у зобов'язанні. Проаналізовано спільність та відмінність між договорами «цесії» та факторингу. Окреслені проблемні моменти при дослідженні питань щодо документального підтвердження заборгованості по кредитним суперечкам у разі відступлення, переуступки прав вимоги.

Ключові слова: кредитний портфель, цесія, факторинг, проблемна заборгованість.

2013-2015 роки стали справжнім випробуванням на міцність для вітчизняної банківської системи загалом та для кожного банку зокрема. Так, за вказаний період регулятором було виведено з ринку 56 неплатоспроможних банків, з яких 6 відносилися до категорії крупних та найкрупніших. Станом на 01.12.2015 р. ліцензію Національного банку України мали 120 банків. На кінець 2015 року Фондом гарантування вкладів фізичних осіб провадиться процедура ліквідації 64 банківських установ, а ще у трьох працювала тимчасова адміністрація [25]. Банківська статистика [26], показує, що за вказаний період в українському банківському секторі погіршився стан справ з ліквідністю. Це відбулося на фоні швидкого зростання курсу іноземної валюти, істотного зменшення доходів населення. Крім того з'явилися інші негативні чинники, що